

DECIZIA nr.619
din 21 noiembrie 2023

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.87 alin.(8) din
Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, cu referire la sintagma „în
cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției”**

Publicată în Monitorul Oficial nr.71 din 26.01.2024

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciochină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Ionescu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.87 alin.(8) teza „în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției” din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, excepție ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția a III-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr.457/33/2019*, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.956D/2020.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate, considerând, în esență, că sintagma „în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției” este neconstituțională în raport cu dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție. Invocă, totodată, Decizia Curții Constituționale nr.384 din 18 iunie 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 22 iunie 2020, pronunțată în Dosarul nr.457/33/2019*, **Curtea de Apel Cluj – Secția a III-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.87 alin.(8) teza „în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției” din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară**. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată, din oficiu, cu ocazia soluționării acțiunii în contencios administrativ formulate de Cristian-Marius Ardelean, având ca obiect anularea unui ordin, emis de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, prin care s-a dispus revocarea reclamantului din funcția de procuror în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, Serviciul Teritorial Oradea, în temeiul art.85 și al art.87 alin.(2) și (8) din Legea nr.304/2004.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autoarea acesteia susține că dispozițiile art.87 alin.(8), sintagma „în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției”, din Legea nr.304/2004, forma în vigoare la data de 30 ianuarie 2019, sunt neconstituționale, prin raportare la art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât nu îndeplinesc exigențele de claritate, precizie și previzibilitate sub aspectul procedurii de revocare. În acest sens, cu titlu de exemplu, invocă Decizia nr.405 din 15 iunie 2016, în care instanța de control constituțional a reținut că îi revine legiuitorului obligația ca, în actul de legiferare, să acorde o atenție sporită principiului clarității și previzibilității legii, evitând să lase la aprecierea altor organe ale statului comportamentul sancționat de o anumită normă. De asemenea, invocă Decizia nr.225 din 4 aprilie 2017, în care s-a reținut că sintagma „de natură să aducă atingere prestigiului profesiei” de avocat, cuprinsă în art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, este neconstituțională, redactarea acesteia fiind lipsită de claritate și precizie, având în vedere că nu se stabilesc în mod clar infracțiunile care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat, ceea ce lasă loc arbitrarului. Consideră că sintagma „exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției” are caracter lacunar, imprecis, deci imprevizibil, nefiind specificate normele în raport cu care se apreciază caracterul corespunzător/necorespunzător al

exercițiului funcției, respectiv dacă exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției se realizează prin încălcarea legii în sensul de reglementare primară (legi și ordonanțe) sau și prin raportare la acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară: hotărâri ale Guvernului, hotărâri ale Consiliului Suprem al Magistraturii (de exemplu, regulamente de organizare și funcționare, cod deontologic) sau atribuții trasate prin fișa postului. Apreciază că exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției – comportamentul ce se dorește a fi interzis – trebuie impusă de legiuitor prin lege (reglementare primară), neputând fi dedusă eventual de emitentul actului de revocare sau de instanța investită cu verificarea legalității acestui act administrativ, atât procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, cât și instanța de judecată neputându-se substitui normelor juridice.

6. Se apreciază că, în acord cu implicațiile avute în cariera procurorului, ordinul de revocare emis ca urmare a exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției s-ar putea raporta la atribuții de serviciu prevăzute într-un act normativ cu putere de lege, precum și la atribuții rezultate din acte administrative adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii ori trasate de procurorul-șef prin ordin de serviciu. Totodată, observă că dispozițiile art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004 instituie doar competența procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție de a emite ordinul de revocare, dar nu prevede nicio procedură pentru emiterea acestuia, singurul element procedural cerut fiind solicitarea avizului Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, necunoscându-se modalitatea în care se va stabili dacă a avut loc o exercitare necorespunzătoare a atribuțiilor de serviciu. De asemenea, reține că nu se stabilește în cât timp de la comiterea faptelor imputate poate fi declanșată procedura revocării și nu sunt trasate limite referitoare la gravitatea exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției. Subliniază faptul că, potrivit art.87 alin.(8) din Legea 304/2004, procurorii numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție pot fi revocați prin ordin al procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției sau în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art.100 lit. b)-e) din Legea nr.303/2004. Observă că aceste sancțiuni se aplică în urma săvârșirii uneia ori mai multor abateri disciplinare prevăzute de art.99 din Legea nr.303/2004, existând posibilitatea ca una și aceeași faptă să stea la baza emiterii ordinului de revocare în ipoteza exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției și, totodată, să fie cercetată și ca abatere disciplinară și, eventual, să atragă aplicarea uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art.100 lit.b)-e) din Legea nr.303/2004, ce ar putea conduce la emiterea unui nou ordin de revocare, chiar și în ipoteza în care instanța investită cu cercetarea legalității ordinului de revocare emis în ipoteza exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției ar fi constatat nelegalitatea acestuia.

7. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată și, în acest sens, invocă considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr.384 din 18 iunie 2020.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art.87 alin.(8) teza „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*” din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, cu referire la sintagma „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*”, astfel cum au fost modificate și completate prin art. I pct. 43 din Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 20 iulie 2018, precum și prin art. II pct. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 874 din 16 octombrie 2018, având următorul conținut: „(8) *Procurorii numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție pot fi revocați prin ordin al procurorului șef al*

Direcției Naționale Anticorupție, cu avizul secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției sau în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 100 lit. b)-e) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

12. Totodată, Curtea reține că, ulterior invocării prezentei excepții de neconstituționalitate, Legea nr. 304/2004 a fost abrogată prin art.168 alin.(5) din titlul IX al Legii nr.304/2022 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1104 din 16 noiembrie 2022. Cu privire la o astfel de ipoteză, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, prin care a constatat că sintagma „*în vigoare*” din cuprinsul dispozițiilor art.29 alin.(1) și ale art.31 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, este constituțională în măsura în care se interpretează în sensul că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare. În aceste condiții, Curtea constată că, deși nu mai sunt în vigoare, dispozițiile criticate își produc în continuare efectele juridice, deoarece acestea reprezintă temeiul juridic al Ordinului nr.19 din 30 ianuarie 2019, emis de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, ordin a cărei anulare constituie obiectul cauzei de contencios administrativ în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate.

13. Autoarea excepției de neconstituționalitate invocă dispozițiile constituționale ale art.1 alin.(5) care consacră obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile criticate fac parte din titlul III – *Ministerul Public*, capitolul II – *Organizarea Ministerului Public*, secțiunea a 2-a – *Direcția Națională Anticorupție* și prevăd că procurorii Direcției Naționale Anticorupție pot fi revocați prin ordin al procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în două cazuri: al exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției sau al aplicării unei sancțiuni disciplinare. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în titlul III - *Ministerul Public*, capitolul II – *Organizarea Ministerului Public*, prevede trei secțiuni referitoare la structurile de parchet înființate pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție: secțiunea 1 – *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, secțiunea 1¹ – *Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și secțiunea a 2-a – Direcția Națională Anticorupție*. Cele două direcții sunt structuri cu personalitate juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu competențe în combaterea criminalității organizate și terorismului, respectiv în combaterea infracțiunilor de corupție. Statutul procurorilor care își desfășoară activitatea în aceste structuri este cel prevăzut de dispozițiile Legii nr. 303/2004, act normativ cu caracter de drept comun în materia statutului judecătorilor și procurorilor. Însă, având în vedere specializarea acestor parchete, legiuitorul a prevăzut unele dispoziții derogatorii sub aspectul condițiilor de acces (interviu organizat de comisia specială), de evaluare anuală a rezultatelor sau de încetare a activității (revocarea prin ordin al procurorului-șef) în ceea ce privește procurorii celor două direcții, chiar în cuprinsul acestei legi. (Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2018, paragraful 131)

15. Curtea reține, totodată, că numirea procurorilor Direcției Naționale Anticorupție se face în condițiile art.87 alin.(1) din Legea nr.304/2004, care, înainte de modificarea adusă prin Legea nr.207/2018, avea următorul cuprins: „*Direcția Națională Anticorupție se încadrează cu procurori numiți prin ordin al procurorului general al Parchetului Național Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii.*” Art.87 alin.(1) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.207/2008, prevede că „*Direcția Națională Anticorupție se încadrează cu procurori numiți prin ordin al procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție, la propunerea Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în urma concursului organizat în acest sens, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii.*” Potrivit art.87 alin.(3) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.207/2018, concursul constă într-un interviu susținut în fața Secției de procurori a Consiliului Superior al Magistraturii și o probă având ca obiect evaluarea a minimum 5 rechizitorii alese aleatoriu, precum și a altor acte întocmite de candidați și considerate relevante de aceștia, din ultimii 5 ani de activitate.

16. Curtea reține că, pentru a fi numit în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorul trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o anumită vechime în funcția de procuror sau judecător (de cel puțin 6 ani, potrivit Legii nr.304/2004, în forma anterioară intrării în vigoare a Legii nr.204/2018; de cel puțin 8 ani, potrivit Legii nr.304/2004, în forma modificată prin Legea nr.204/2018; de cel puțin 10 ani, potrivit Legii nr.304/2004, în forma modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.92/2018), să nu fi fost sancționați disciplinar (condiție introdusă prin Legea nr.304/2004, în forma modificată prin Legea nr.207/2018) și să fi fost declarați admiși (în urma unui interviu organizat de comisia constituită în acest scop, potrivit

Legii nr.304/2004, în forma anterioară intrării în vigoare a Legii nr.207/2018, sau în urma concursului prevăzut de Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.207/2018).

17. Prin urmare, Curtea reține că, indiferent de modalitatea aleasă de legiuitor pentru accesarea în funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție (interviu sau concurs), condițiile de numire în această funcție sunt aceleași, și anume: bună pregătire profesională, conduită morală ireproșabilă, lipsa vreunei sancțiuni disciplinare (în noua reglementare) și o anumită vechime în funcția de procuror sau judecător.

18. În ceea ce privește revocarea din funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție, legiuitorul a prevăzut că aceasta se face prin ordin al procurorului-șef al acestei direcții, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în două cazuri: a) al exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției; b) al aplicării unei sancțiuni disciplinare. Curtea reține, de asemenea, că, în ambele cazuri, ulterior revocării, potrivit art.87 alin.(9) din Legea nr.304/2004, „*La data încetării activității în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorul revine la parchetul de unde provine*”.

19. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține, în esență, că prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât, pe de-o parte, (i) sintagma „*îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*” este neclară, iar, pe de altă parte, (ii) dispozițiile legale criticate nu stabilesc o procedură pentru emiterea ordinului de revocare, singurul element procedural cerut fiind solicitarea avizului Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

20. Cu referire la prima critică formulată de autoare, Curtea reține că Direcția Națională Anticorupție este înființată și funcționează potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.244 din 11 aprilie 2002, aprobată cu modificări prin Legea nr.503/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.523 din 18 iulie 2002, cu modificările și completările ulterioare. Prin Ordinul ministrului justiției nr.1643/C/ 2015, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.350 din 21 mai 2015, cu modificările și completările ulterioare, s-a aprobat Regulamentul de ordine interioară al Direcției Naționale Anticorupție.

21. Atribuțiile generale ale funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție sunt stabilite în art.81 [care face parte din titlul IX – *Atribuțiile personalului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție*, capitolul I – *Atribuțiile procurorilor/procurorilor militari* din regulamentul menționat anterior], iar atribuțiile specifice funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție sunt stabilite în art.82 din Regulamentul de ordine interioară al Direcției Naționale Anticorupție.

22. Referitor la înțelesul noțiunii „*exercitare necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*”, Curtea constată că nici în cuprinsul art.87 din Legea nr.304/2004, nici în altă normă legală nu se definește această sintagmă. În cazul revocării pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție, legiuitorul nu prevede nicio normă referitoare la stabilirea unor criterii obiective de evaluare în cazul „*exercitării necorespunzătoare*” a atribuțiilor specifice funcției.

23. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate – care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist – să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

24. Totodată, Curtea a statuat, în esență, că o noțiune legală poate avea un conținut și un înțeles autonom diferite de la o lege la alta, cu condiția ca legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească. *În caz contrar, destinatarul normei este acela care va stabili înțelesul acelei noțiuni, de la caz la caz, printr-o apreciere care nu poate fi decât una subiectivă și, în consecință, discreționară* (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 17 iulie 2014, paragraful 31, sau Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul

Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016, paragraful 49). De asemenea, Curtea a constatat că legiuitorului îi revine obligația ca în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, precitată, paragraful 49).

25. Aplicând aceste considerente de principiu la textul de lege criticat, Curtea constată că revocarea pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție trebuie să fie consecința unei evaluări a modului de exercitare a atribuțiilor respective, evaluare efectuată în baza unor criterii obiective. Cu alte cuvinte, legea trebuie să prevadă criteriile și condițiile obiective pentru evaluarea de către procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție a exercitării atribuțiilor specifice funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție, întrucât concluzia rezultată în urma evaluării, în sensul că exercitarea atribuțiilor specifice a fost făcută în mod necorespunzător, conduce la încetarea activității acestuia în cadrul Direcției Naționale Anticorupție. Or, nereglementarea unor criterii obiective de evaluare a modului în care un procuror al Direcției Naționale Anticorupție și-a exercitat atribuțiile specifice funcției determină lipsa de claritate și de previzibilitate a sintagmei „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*” cuprinse în art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004.

26. Cât privește motivele de neconstituționalitate potrivit cărora textul de lege criticat nu reglementează o procedură de revocare a procurorilor Direcției Naționale Anticorupție, în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției, Curtea reține că normele criticate instituie un caz de încetare a activității procurorului în cadrul acestei direcții. Chiar dacă, potrivit art.87 alin.(9) din Legea nr.304/2004, la data încetării activității în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorul revine la parchetul de unde provine, textul de lege criticat reglementează un aspect al carierei procurorului, ce ține de statutul magistraților. Or, statutul juridic al unei categorii de personal este reprezentat de dispozițiile de lege referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului juridic de muncă în care se află respectiva categorie (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 172 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 315 din 25 aprilie 2016, paragraful 19).

27. Statutul judecătorilor și procurorilor este consacrat la nivel constituțional în art.125 (*Statutul judecătorilor*) și în art. 132 (*Statutul procurorilor*), dispoziții care fac parte din titlul III – *Autoritățile publice*, capitolul VI – *Autoritatea judecătorească*, secțiunea 1 – *Instanțele judecătorești* (art. 124–130) și secțiunea a 2-a – *Ministerul Public* (art. 131 și 132). Dispozițiile art.132 din Constituție stabilesc că procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției, iar funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. La nivel infraconstituțional, statutul magistraților este reglementat prin Legea nr. 303/2004.

28. Curtea Constituțională a statuat în mod constant în jurisprudența sa că reglementarea aspectelor privind cariera magistraților trebuie realizată prin lege. În acest sens, prin Decizia nr. 588 din 21 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 835 din 20 octombrie 2017, paragraful 23, Curtea a reținut că, *a fortiori*, în situația magistraților, al căror statut este consacrat la nivel constituțional în art. 125 (*Statutul judecătorilor*) și în art. 132 (*Statutul procurorilor*), elementele esențiale referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului juridic de muncă al acestora trebuie reglementate prin lege.

29. Aplicând aceste considerente jurisprudențiale la textul de lege criticat, Curtea constată că revocarea din funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție reprezintă un aspect esențial al raportului juridic de muncă și ale carierei procurorului. Or, Curtea constată că nici textul de lege criticat, nici alt text din cuprinsul Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, al Legii nr. 304/2004 ori al Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii nu prevede vreo procedură de evaluare a exercitării atribuțiilor procurorului sau vreo procedură similară cercetării prealabile, în baza căreia să se poată constata, ținând cont de criteriile obiective, de către procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de către procurorii Direcției Naționale Anticorupție. De pildă, nu se reglementează modul în care persoana vizată ia cunoștință de aspectele constatate, posibilitatea persoanei vizate de a fi ascultată ori posibilitatea de a contesta aspectele constatate, textul criticat stabilind doar că procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție poate revoca procurorii Direcției Naționale Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției.

30. Totodată, Curtea reține că solicitarea/emiterea, în mod obligatoriu, a unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii nu acoperă viciile constatate anterior, ținând cont și de faptul că avizul menționat are un caracter consultativ. Mai mult, legiuitorul nu a prevăzut în cadrul procedurii de emitere a avizului Consiliului Superior al Magistraturii posibilitatea de citare a procurorului vizat de revocare.

31. În acest context, Curtea reține că, potrivit art.132 alin.(1) din Constituție, „*Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției*”. Conform jurisprudenței Curții, în virtutea statutului procurorilor consacrat de Constituție, controlul ierarhic în activitatea acestora presupune eo ipso posibilitatea efectuării actelor și lucrărilor din dosarele de urmărire penală chiar de către procurorul ierarhic superior, care controlează activitatea procurorilor din subordinea sa (Decizia nr. 90 din 27 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 1 martie 2011). Totodată, prin Decizia nr. 33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2018, paragraful 147, Curtea a reținut că „transpunerea în plan legal a principiului constituțional al controlului ierarhic pe care se fundamentează activitatea procurorilor în România o constituie prevederile art.65 din Legea nr.304/2004. Potrivit acestor din urmă dispoziții, «(1) *Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv. (2) Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție. (3) Controlul exercitat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, de procurorul-șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori anume desemnați.*»” De asemenea, Curtea a reținut că, „indiferent de modul de numire în funcțiile de conducere în cadrul parchetelor, potrivit principiului constituțional al controlului ierarhic pe care se fundamentează activitatea procurorilor, toți aceștia sunt subordonați procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J.” (Decizia nr. 33 din 23 ianuarie 2018, precitată, paragraful 150).

32. Cu toate acestea, Curtea constată că principiul constituțional al controlului ierarhic nu poate avea semnificația că revocarea procurorului pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției poate fi dispusă de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție în lipsa unor criterii obiective de evaluare a modului de exercitare a atribuțiilor respective și fără reglementarea unei proceduri de revocare a procurorilor Direcției Naționale Anticorupție. În aceste condiții, Curtea constată că lipsa unor norme care să prevadă, pe de-o parte, criteriile și condițiile revocării procurorilor Direcției Naționale Anticorupție, în caz de exercitare necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției, iar, pe de altă parte, procedura revocării pentru exercitare necorespunzătoare a atribuțiilor specifice determină neclaritatea și imprezibilitatea textului de lege criticat, contrar dispozițiilor art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, referitoare la principiul legalității, în dimensiunea sa referitoare la calitatea legii. Cu alte cuvinte, Curtea constată că dispozițiile art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004 nu creează cadrul clar, predictibil și lipsit de echivoc cu privire la condițiile și procedura de revocare a procurorului Direcției Naționale Anticorupție, pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției.

33. În ceea ce privește revocarea din funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție, Curtea reamintește că, potrivit textului de lege criticat, aceasta se poate dispune în două cazuri, și anume „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției sau în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art.100 lit.b)-e) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.*” În aceste condiții de reglementare, Curtea reține că revocarea în cazul unei abateri disciplinare constatate și sancționate constituie o ipoteză distinctă a revocării din funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție în raport cu revocarea în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției, conjuncția „sau”, cu funcție disjunctivă, având înțelesul curent din limba română – ori/fie, în concret legând noțiuni care se exclud ca alternative.

34. Cât privește faptele ce constituie abatere disciplinară sancționată prin aplicarea unor sancțiuni disciplinare, Curtea observă că, în cadrul controlului de constituționalitate a priori asupra art. 1 pct. 157 [cu referire la art. 99 lit. r)] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004, în noua sa redactare, potrivit căreia constituie abatere disciplinară „r) *nemotivarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, în termenele prevăzute de lege*”, prin Decizia nr. 45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 199 din 5 martie 2018, paragraful 231, a reținut că orice abatere disciplinară se săvârșește cu vinovăție, art. 247 alin. (2) din Codul muncii fiind clar în această privință: «*Abaterea disciplinară este o faptă în legătură cu munca și care constă într-o acțiune sau inacțiune săvârșită cu vinovăție de către salariat, prin care acesta a încălcat normele legale, regulamentul intern, contractul individual de muncă sau contractul colectiv de muncă aplicabil, ordinele și dispozițiile legale ale conducătorilor ierarhici*». Codul muncii se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii; or, Legea nr. 303/2004 nu cuprinde dispoziții derogatorii cu privire la definirea abaterii disciplinare [a se vedea art. 98 și următoarele], astfel că ipotezele reglementate ca abateri disciplinare, precum cea analizată, nu pot exceda noțiunii gen. Așadar, nu poate fi considerată abatere disciplinară săvârșirea unei fapte fără existența elementului de vinovăție, drept care se reține încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție, revenind legiuitorului obligația de a pune de acord acest text cu cele stabilite anterior.

35. Analizând reglementările referitoare la răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor, cuprinse în titlul IV al Legii nr. 303/2004, Curtea observă că legiuitorul a definit noțiunile folosite în reglementarea conținutului abaterilor disciplinare. Astfel, potrivit art. 99 lit. t) din Legea nr. 303/2004, constituie abatere disciplinară „*exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență*”, iar art. 99¹ din aceeași lege definește atât reaua-credință („*atunci când judecătorul sau procurorul încalcă cu știință normele de drept material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane*”), cât și grava neglijență („*atunci când judecătorul sau procurorul nesocotește din culpă, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil, normele de drept material ori procesual*”).

36. Totodată, Curtea observă că procedura disciplinară în cazul judecătorilor și procurorilor, prevăzută de Legea nr.317/2004, ce include faza cercetării disciplinare, respectă toate garanțiile dreptului la apărare și ale dreptului la un proces echitabil. Astfel cum a reținut Curtea în jurisprudența sa referitoare la materia răspunderii disciplinare a magistraților, legiuitorul român a adoptat o reglementare similară cu cea a altor țări din Europa, prevăzând o fază administrativă, în cadrul căreia cercetarea disciplinară se efectuează de inspectorii din cadrul Serviciului de inspecție judiciară pentru judecători, respectiv din cadrul Serviciului de inspecție judiciară pentru procurori, și o fază jurisdicțională, care se desfășoară în fața secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, potrivit dispozițiilor Legii nr. 317/2004 și ale Codului de procedură civilă, asigurându-se respectarea principiului contradictorialității, magistratul în cauză fiind citat, putând fi reprezentat de un alt judecător sau procuror ori asistat sau reprezentat de avocat, având dreptul să ia cunoștință de toate actele dosarului și să solicite administrarea de probe în apărare. Împotriva hotărârii de sancționare a secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii există o cale de atac, și anume recursul în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul de 5 judecători, recurs care este unul devolutiv (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 381 din 31 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 634 din 20 iulie 2018). Acesta este și sensul dispozițiilor constituționale ale art.134 alin. (2), potrivit căruia „*Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor [...]*”, și ale art. 134 alin. (3), potrivit căruia „*Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție*”.

37. Așadar, Curtea constată că, în cazul revocării procurorilor Direcției Naționale Anticorupție pentru aplicarea unei sancțiuni disciplinare, revocarea dispusă prin ordin al procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție are loc doar după ce s-a constatat abaterea disciplinară (prevăzută la art.99 din Legea nr.303/2004) și s-a aplicat sancțiunea disciplinară (prevăzută la art.100 din Legea nr.303/2004) de către Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit procedurii reglementate de Legea nr.317/2004, cu posibilitatea de a se ataca hotărârea de sancționare la Înalta Curte de Casație și Justiție. Cu alte cuvinte, în această ipoteză, procurorului vizat de revocare i se asigură toate garanțiile dreptului la un proces echitabil și ale dreptului la apărare. În schimb, în ipoteza revocării din funcție a procurorilor Direcției Naționale Anticorupție pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției, legea prevede doar că emiterea ordinului de revocare se face de către procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

38. Cu toate că, potrivit textului de lege criticat, revocarea în cazul unei abateri disciplinare constatate și sancționate constituie o ipoteză distinctă a revocării din funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție în raport cu revocarea în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției, exercitarea necorespunzătoare a acestora din urmă reprezintă, totuși, o faptă în legătură cu munca și poate consta în orice acțiune sau inacțiune săvârșită cu vinovăție de către angajat (*lato sensu*), prin care acesta a încălcat normele legale, regulamentul intern, ordinele și dispozițiile legale ale conducătorilor ierarhici. Curtea reține însă că acest lucru nu are semnificația unei identități de natură juridică a faptei de exercitare necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției cu fapta ce constituie abatere disciplinară, însă conținutul juridic al celor două noțiuni este similar. Cu alte cuvinte, deși exercitarea necorespunzătoare de către procurorul Direcției Naționale Anticorupție a atribuțiilor specifice funcției nu poate fi calificată ca abatere disciplinară, protecția juridică a acestuia – din perspectiva existenței unui control judiciar efectiv – se impune a fi garantată, în vederea respectării drepturilor fundamentale de acces la justiție, a unui proces echitabil și a dreptului la apărare. De altfel, prin Decizia nr. 45 din 30 ianuarie 2018, precitată, paragraful 121, Curtea a statuat că fiecare aspect ce ține de statutul judecătorului „*trebuie supus unui control judiciar efectiv*”.

39. Cu privire la acest aspect, Curtea observă că procurorul Direcției Naționale Anticorupție revocat pentru exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției poate ataca în contencios administrativ ordinul de revocare din funcție, emis de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție – cadru procesual în care a fost invocată și prezenta excepție de neconstituționalitate, prin aceasta fiind asigurat accesul la un control judiciar, în acord cu dispozițiile constituționale invocate. Acest aspect nu exclude însă ca, în cadrul procedurii de revocare, procurorul Direcției Naționale Anticorupție vizat de

revocare să fie citat, să ia cunoștință de toate actele dosarului de revocare, să solicite administrarea de probe în apărare, anterior emiterii ordinului de revocare, așadar, să i se asigure toate garanțiile dreptului la apărare specifice procedurii de sancționare disciplinară urmată de revocare.

40. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, prin Hotărârea din 21 iunie 2016, pronunțată în Cauza *Ramos Nunes De Carvalho E Sá împotriva Portugaliei*, paragraful 98, a considerat că garanția organizării unei ședințe publice, în cadrul procedurii disciplinare împotriva judecătorilor, contribuie la echitatea acesteia, în sensul art.6 paragraful 1, prin intermediul unei proceduri cu caracter contradictoriu, la cel mai înalt nivel de transparență față de judecători și societate, și la acordarea tuturor garanțiilor unui proces echitabil. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că a existat o controversă asupra faptelor și că sancțiunile la care reclamanta risca să fie supusă aveau un caracter grav, fiind de natură să aducă prejudicii reputației profesionale și credibilității reclamantei (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea din 4 martie 2014, pronunțată în Cauza *Grande Stevens și alții împotriva Italiei*, paragraful 122).

41. În concluzie, Curtea constată că soluția legislativă cuprinsă în art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004, în ceea ce privește sintagma „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*” – care nu precizează criteriile, condițiile și procedura revocării în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție – încalcă dispozițiile constituționale ale art.1 alin.(5) din Constituție referitoare la calitatea legii, ale art.21 privind dreptul la un proces echitabil și ale art.24 privind dreptul la apărare.

42. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi*,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția a III-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr.457/33/2019* și constată că sintagma „*în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției*” din cuprinsul dispozițiilor art.87 alin.(8) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Cluj – Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 noiembrie 2023.

*Cu opinia separată, în sensul celei de la Decizia Curții Constituționale nr.384 din 18 iunie 2020, a doamnei judecător Livia Doina Stanciu și a doamnei judecător Elena-Simina Tănăsescu, la care se alătură doamna judecător Mihaela Ciocchină și doamna judecător Laura-Iuliana Scânteii.